

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในสมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่เริ่มสถาปนามหาวิทยาลัยจนทุกวันนี้แบ่งได้เป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะแรก นับแต่รัชสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกปฐมกษัตริย์ จนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
2. ระยะกลาง นับตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึงสมัยปกครองเยี่ยงระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช
3. ระยะสุด คือ สมัยที่มีการปกครองตามระบอบรัฐธรรมนูญ

ในการศึกษาครั้งนี้จะกล่าวในระยะกลางโดยเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ 5 การศึกษาเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากรูปของกรุงศรีอยุธยา คือ ในปีพุทธศักราช 2414 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนหลวงขึ้นในพระบรมมหาราชวัง ดังจะเห็นได้จากพระบรมราชโองการชักชวน ดังนี้

“ทรงพระราชดำริเห็นว่าบุตรหลานของท่านทั้งปวง บรรดาที่เข้ารับราชการฉลองพระเดชพระคุณอยู่นั้น แต่ล้วนเป็นผู้มีชาติตระกูลควรจะได้รับราชการ ในเบื้องหน้าต่อไป แต่ยังไม่รู้หนังสือไทยและขนบธรรมเนียมอยู่โดยมากที่รู้ก็อยู่บ้าง แต่ยังไม่ใช้อักษรเอกโทและตัวสะกดผิด ๆ ไม่ถูกต้องตามแบบอย่างก็มีอยู่มาก และการเรียนรู้นี้ก็เป็นคุณสำคัญข้อใหญ่เป็นเหตุจะให้ใคร่รู้วิชาและขนบธรรมเนียมต่าง ๆ จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดโรงเรียนสอนขึ้นไว้ในพระบรมมหาราชวังแล้วจัดคนในกรมพระอัครมณฑลตั้งให้เป็นขุนนางพนักงานสำหรับเป็นครูสอนหนังสือไทยสอนคิดเลข และขนบธรรมเนียมราชการ พระราชทานเงินเดือนครูสอนให้สมควรพอใช้สอย ส่วนผู้เรียนหนังสือนั้นก็พระราชทานเสื้อผ้านุ่งห่มกับเบี้ยเลี้ยงกลางวันเวลาหนึ่งทุกวัน ครูสอนนั้นจะให้สอนโดยอาการเรียบร้อยไม่ให้คำติหยาบคาย

อนึ่ง บุตรหลานของข้าราชการซึ่งยังไม่ได้นำเข้ามาทูลเกล้าฯ ถวายนั้นก็ดี ถ้าสมัครจะเข้ามาฝึกหัดเล่าเรียนหนังสือไทยก็จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รับไว้ฝึกหัดเล่าเรียนเพื่อจะให้รู้หนังสือรู้จักคิดเลข และขนบธรรมเนียมราชการให้ชัดเจน จะได้รับราชการฉลอง

พระเดชพระคุณต่อไป” และในพระบรมราชโองการอีกตอนหนึ่ง ซึ่งได้ทรงประกาศแก่พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการผู้ใหญ่ ผู้น้อย พ่อค้ำราษฎรทั้งปวง เมื่อพุทธศักราช 2428 ความว่า “วิชาหนังสือเป็นต้นค่าความเจริญของราชการบ้านเมืองยิ่งกว่าศิลปศาสตร์วิชาการอื่นๆ ทั้งสิ้น ถ้าผู้ใดเล่าเรียนรู้ถ่องแท้จริง ถึงแม้ว่าจะเป็นคนตระกูลสูงต่ำอย่างใดก็สมควรที่จะทรงพระกรุณาชุบเกล้า ฯ เลี้ยงให้ได้ยศศักดิ์รับราชการบ้านเมืองสนองพระเดชพระคุณตามคุณานุรูปถ้วนทั่วกัน” เมื่อพิจารณาความในพระบรมราชโองการ ทั้งสองฉบับนี้ย่อมเห็นได้ว่าแนวการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งทรงตั้งขึ้นนั้นมีจุดที่ประสงค์ไปทางวิชาการหนังสือวิชาเลขทั้งสองอย่างเป็นมรดกที่เราได้รับกันอยู่เวลานี้ ส่วนความมุ่งหมายอย่างแคบนั้นมีว่า ให้เล่าเรียนเพื่อให้กลบุดมีความรู้ความสามารถที่จะเข้ารับราชการ หรือนัยหนึ่งให้มีความรู้ทางวิชาเสมียน หากินทางเขียนหนังสือ ฯลฯ การศึกษาในสมัยนี้แม้จะได้เปลี่ยนแปลงเจริญขึ้นกว่าเมื่อครั้งแรกจัดตั้งมากก็ตามแบบแผนในการเรียนหาได้เปลี่ยนแปลงไปเท่าใดไม่ ดังจะเห็นได้ว่าในปีพุทธศักราช 2414 มีแบบเรียนภาษาไทยใช้กันอยู่ 6 เล่ม คือ มูลบทบรรพกิจ 1 วาหนิติกร 1 อักษรประโยค 1 สังโยคพิธาน 1 ไหวพจน์พิจารณา 1 พิศาลการ์นต์ 1 และคงใช้กันเรื่อยมาจนถึงพุทธศักราช 2431 จึงได้เลิกใช้เพราะแบบเรียนทั้ง 6 เล่มนี้ ต้องเสียเวลาเรียนถึง 3 ปีเต็มครั้นเมื่อโรงเรียนหลวงสอนวิชาเพิ่มเติมและต้องการให้นักเรียนเรียนวิชาพิเศษนั้น ในระยะเวลา 3 ปีนั้นด้วย จึงได้คิดแบบเรียนเร็ว 3 เล่มขึ้นแทน ซึ่งสามารถให้นักเรียนรู้อักขระได้ในปีเดียวแบบเรียน 3 เล่มนี้ เล่ม 3 ยังคงใช้อยู่ตลอดมาจนทุกวันนี้แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขเพิ่มเติมบ้างก็คงดำเนินไปทำนองเดียวกับพระราชประสงค์เดิมนั่นเอง คือ มุ่งปรับปรุงให้กลบุดมีความสามารถในอันที่จะรับราชการถ่ายเดียว ในปีพุทธศักราช 2427 ได้พระราชทานกระแสพระราชดำริให้ตั้งโรงเรียนหลวงสำหรับราษฎร และได้จัดตั้งโรงเรียนสำหรับราษฎรขึ้นตามวัดได้ตั้งขึ้นที่วัดมหรณพารามก่อนแห่งอื่น อาจสันนิษฐานได้ว่า รูปการของการศึกษามัยนั้นเป็นดังนี้คือ โรงเรียนเป็นสถานที่สำหรับอบรมกลบุดให้สามารถในอันที่จะรับราชการฉลองพระเดชพระคุณ หลังจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จกลับจากยุโรปแล้วความมุ่งหมายของการศึกษาได้เพิ่มขึ้นอีกอย่างหนึ่งคือ เพื่อคัดเลือกบุคคลที่สามารถไปศึกษาในประเทศยุโรป เพื่อช่วยให้ราชการก้าวหน้ายิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากความเห็นของอัครราชทูตสยาม ณ กรุงลอนดอนส่งมารวมความว่า “การศึกษากาในกรุงเทพมหานคร มีความหมายที่จะให้นักเรียนชั้นสูงมีความรู้เพียงพอที่จะส่งออกไปศึกษา ต่างประเทศเข้าในชั้นของโรงเรียนนั้น ๆ ได้” จากข้อความตอนนี้อาจวินิจฉัยได้ว่า การศึกษาในภาคกรุงเทพมหานครนั้นแบ่งหลักสูตรให้สูงขึ้นเพื่อให้เหมาะแก่นักเรียนส่วนน้อยที่จะไปเล่าเรียนยังต่างประเทศเพื่อกลับเข้ามารับราชการสนองพระเดชพระคุณ การศึกษาทางวัดได้ถูกคัดออกไปจากวงประชาคม

วัดกับบ้านแยกทางออกไปทีละน้อย แหวกทางให้รัฐกรแทรกเข้ามา และโรงเรียนพยายามเข้ามาแทนที่รูปการศึกษาในสมัยนี้จึงเป็นไปในทำนองที่ว่า เมื่อเรียนเสร็จแล้วจะให้ไปรับราชการทางออกมีทางนี้สะดวกดี สถานศึกษาย่อมจะต้องตั้งเข็มไปทางนั้น ๆ ทางวัดและโรงเรียนต่างมุ่งอบรมให้เหมาะแก่ความต้องการของทางราชการ และจัดให้มีการศึกษาพิเศษเพื่อประโยชน์อื่นไม่ใช่ประโยชน์ของประชาคมโดยตรง ในราวปีพุทธศักราช 2454 กระทรวงธรรมการ ได้มองเห็นภัยของคตินิยมแห่งการรับราชการ ดังจะเห็นได้จากข้อความตอนหนึ่งในประวัติการศึกษาแห่งชาติว่า “จะต้องจัดการศึกษาให้กว้างขวางออกไปจนได้ชื่อว่า การศึกษาแห่งชาติ คือสอนให้พลเมืองมีความรู้ในการทำมาหาเลี้ยงชีพ โดยควรแก่อัตตภาพของตน ๆ ด้วย”

การเตรียมคนเพื่อสร้างคุณลักษณะดี เก่ง มีสุข ถือว่าเป็นการเตรียมคนเพื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จำเป็นจะต้องให้การศึกษามีคุณภาพและปัจจัยที่สำคัญที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการเรียนการสอน ทั้งนี้จะต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระพื้นฐานให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ภูมิปัญญาชาวบ้าน ความต้องการของชุมชนการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และสังคมไทยในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539: 67) จะเห็นได้ว่าหากระบบการศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมแล้ว จะมีกระแสเรียกร้องจากสังคมให้มีการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช 2435 ได้มีการจัดตั้งกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการปัจจุบัน) ทำให้มีหน่วยงานเข้าไปรับผิดชอบจัดการศึกษาอย่างชัดเจน ครั้งที่ 2 เกิดจากกระแสการเรียกร้องของสังคมหลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พุทธศักราช 2516 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปขึ้นเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2517 หลังจากนั้นในปีพุทธศักราช 2519 ได้มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรการศึกษาครั้งใหญ่ โดยได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษาในปีพุทธศักราช 2521 และมัธยมศึกษาในปีพุทธศักราช 2524 ตามลำดับ และครั้งที่ 3 กระแสเรียกร้องให้ปฏิรูปการศึกษาได้เกิดในปีพุทธศักราช 2538 จากผลในการร่วมผลักดันของสังคมทำให้เกิดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 16 ในปี พุทธศักราช 2540 และกำหนดให้มีกฎหมายแม่บททางการศึกษาเป็นฉบับแรกของไทย ซึ่งนำไปสู่การยกร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พุทธศักราช 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 2-3)

ในการปฏิรูปการศึกษาครั้งที่ 2 ซึ่งใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524

(ฉบับปรับปรุง 2533) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ติดตามผลและดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรตลอดมา ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรที่ใช้อยู่ปัจจุบันนานกว่า 10 ปี มีข้อจำกัดหลายประการ ไม่สามารถส่งเสริมให้สังคมไทยก้าวไปสู่สังคมความรู้ได้ทันการณ์ในเรื่องสำคัญ ดังนี้

1. การกำหนดหลักสูตรจากส่วนกลางไม่สามารถสะท้อนสภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่น

2. การจัดหลักสูตรและเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ยังไม่สามารถผลักดันให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของภูมิภาค จึงจำเป็นต้องปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีทักษะกระบวนการและเจตคติที่ดีทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์

3. การนำหลักสูตรไปใช้ยังไม่สามารถสร้างพื้นฐาน ในการคิด สร้างวิธีการเรียนรู้ใหม่ ให้มีทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถเผชิญปัญหาสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศยังไม่สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารและการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายในยุคสารสนเทศ

จากข้อจำกัดดังกล่าวทำให้ผู้ใช้หลักสูตรและผู้เรียนไม่สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีเท่าที่ควร จังหวัดร้อยเอ็ดก็เป็นหนึ่งใน 76 จังหวัด ที่มีปัญหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังจะเห็นได้จากรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2544 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของจังหวัดร้อยเอ็ด วิชาภาษาไทย และคณิตศาสตร์ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับพอใช้และต้องปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ 72.24 และ 81.27 ตามลำดับ ในขณะที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีคิดเป็นร้อยละ 26.75 และ 18.72 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับพอใช้และต้องปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ 70.71, 82.96 และ 76.37 ตามลำดับ ในขณะที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีคิดเป็นร้อยละ 29.28, 17.03 และ 23.62 ตามลำดับ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด, 2544 : ม.ป.ป) ซึ่งอาจจะมาจากสาเหตุของนักเรียนหลักสูตรและครูสายผู้สอน องค์การยูเนสโก (UNESCO, 1978 : 66) ได้สรุปปัญหาการใช้หลักสูตรของประเทศในทวีปเอเชีย พบว่า การใช้หลักสูตรมีปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานที่กระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารระดับต่างๆ ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับ

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและขาดการติดตามผลการใช้หลักสูตรของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมครู หลักสูตรขาดประสิทธิภาพ ขาดแคลนเอกสารหลักสูตร ตำราเรียนไม่ทันสมัย ขาดแคลนหนังสืออ่านเพิ่มเติม ประการสุดท้ายคือ หลักสูตรขาดการวางแผนที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้

ผลดังกล่าวทำให้ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อ 1) ให้ทันกระแสโลกาภิวัตน์ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกทั้งในด้านประชากร สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการเมือง การเปลี่ยนแปลงสังคมโลกก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมไทยและการพัฒนาการศึกษาของไทยจำเป็นต้องเตรียมตัวให้พร้อมให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยในอนาคตได้อย่างสันติสุข การพัฒนาจึงมุ่งที่จะพัฒนาคนหรือคุณภาพของคนให้เป็นที่กำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ การศึกษาจะเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้มีความสามารถเต็มตามศักยภาพมีพัฒนาการที่สมดุลทั้งปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม 2) รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภามุ่งมั่นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ปรับปรุงการจัดการศึกษาทุกระดับให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยใช้การศึกษาเป็นสื่อสร้างเสริมความรู้ รวมทั้งเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข มีพัฒนาการรอบด้าน มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเอง 3) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดไว้ในมาตราที่ 43 ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ” และมาตรา 81 ที่กำหนดให้รัฐจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่ คุณธรรม มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งการปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม 4) จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก ได้มีการวิจัยระดับนานาชาติที่ศึกษาถึงคุณลักษณะของพลเมืองโลกในอนาคตว่าควรมีลักษณะที่สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตได้ สามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาและกำหนดคุณลักษณะของเด็กไทยในอนาคตที่พึงประสงค์ ที่มีผู้ทรงคุณวุฒิได้ศึกษาแล้ว 5) จากผลการวิจัย ผลการประชุมสัมมนา พบว่า ระบบการศึกษาไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะรองรับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกได้ ตัวอย่างเช่น การศึกษาไม่สามารถช่วยดำรงไว้ซึ่งศีลธรรมในสังคม การศึกษาเน้นการท่องจำมากกว่า การคิดวิเคราะห์หาเหตุผล และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 6) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พุทธศักราช 2545 – 2549) มุ่งมั่นที่จะพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อให้เป็นกลไกในการพัฒนาคนอย่างเหมาะสมทั้งด้านจิตใจ สังคม สติปัญญา สุขภาพ พลานามัยและการประกอบ

อาชีพเน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเพื่อนำไปสู่สภาวะการพัฒนาที่ “คนมีความสุข ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติ และสิ่งแวดล้อมยั่งยืน” (วารสารวิชาการ. 2541 : 6-7)

จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีโรงเรียนนาร่องในการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นทั้งหมด 23 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2545 และทุกโรงเรียน ในปีการศึกษา 2546 จำนวน 762 โรงเรียน ในช่วงชั้นที่ 1 บังคับใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 บังคับใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และช่วงชั้นที่ 3 บังคับใช้ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และช่วงชั้นที่ 4 บังคับใช้ในมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในปี พุทธศักราช 2548 จะใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานครบทุกชั้น และเพื่อให้การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สถานศึกษาต้องมีการประสานสัมพันธ์ และร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ ยังจำเป็นต้องสนับสนุน ส่งเสริมด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาให้ครอบคลุมหลักสูตร และกว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาไปสู่ความรู้สากล ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการ จะได้จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น คู่มือการใช้หลักสูตร แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คู่มือครู เอกสารประกอบหลักสูตรกลุ่มสาระต่าง ๆ แนวทางการวัดและประเมินผล การจัดระบบแนะแนวในสถานศึกษา การวิจัยสถานศึกษา และการใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนา การเรียนรู้ ตลอดจนเอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ประชาชน ทั่วไป ผู้ปกครอง นักเรียนมีความเข้าใจ และรับทราบบทบาทของตนเองในการพัฒนาตนเองและสังคม และที่สำคัญ คือ ครูซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยตรงจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อย่างดีจึงจะสามารถนำหลักสูตร ดังกล่าวไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานด้านนี้ มาเป็นเวลานาน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อเป็นการพัฒนาองค์กรทางการศึกษาให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนประถมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเพื่อเป็นการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดี เก่ง มีสุข ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดที่ยังไม่ได้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในปีการศึกษา 2545
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูสายผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดที่ยังไม่ได้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในปีการศึกษา 2545
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด

ปัญหาที่ต้องการทราบจากการวิจัย

1. ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด มีความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อยู่ในระดับใด
2. ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสายผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แตกต่างกันหรือไม่
3. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดมีปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างไรบ้าง

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด มีความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อยู่ในระดับมาก
2. ครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นผู้บริหารและครูสายผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัย คือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1,2 และ 3

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสายผู้สอนในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด จำนวน 792 โรงเรียน จำนวนครู ทั้งหมด 9,398 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสายผู้สอนในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด ซึ่งได้มาโดยใช้สุทธาโรยามาน (Taro Yamane) ที่กำหนดขนาดตัวอย่างจาก 9,398 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 192 คน และครูสายผู้สอน 192 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ตำแหน่งของครูในโรงเรียน ประถมศึกษาซึ่งจำแนกเป็น 2 ตำแหน่ง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสายผู้สอนในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด ที่ยังไม่ได้ใช้หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในปีการศึกษา 2545

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการใช้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และผู้อำนวยการ โรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด ที่ยังไม่ได้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในปีการศึกษา 2545

2. ครูสายผู้สอน หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด ที่ยังไม่ได้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในปีการศึกษา 2545

3. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการสอนในระดับประถมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด ที่ยังไม่ได้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในปีการศึกษา 2545

4. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หมายถึง หลักสูตรการศึกษาทุกรูปแบบที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้คนไทยดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข มีความรู้ ความสามารถและทักษะการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิตและทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการประกอบอาชีพและพึ่งตนเองได้ ดำรงชีวิตอย่างมีคุณธรรมและมีศักดิ์ศรีพัฒนาตนเองและมีบทบาทร่วมในการพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม และให้หมายถึงการศึกษาที่เริ่มจากระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่รัฐบาลประกาศใช้ในวันที่ 20 สิงหาคม 2542

5. ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งได้แก่ ความหมาย หลักการ องค์ประกอบ โครงสร้างของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สารการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ของ หลักสูตร

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาของแต่ละจังหวัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบว่าครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดมีความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อยู่ในระดับใดเพื่อนำข้อค้นพบดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนต่อไป
2. ทำให้ทราบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แตกต่างกันหรือไม่ และครูสายผู้สอนกลุ่มใดมีความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มากกว่ากัน ซึ่งจะทำได้แนวทางในการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด
3. ได้แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปพัฒนาองค์กรทางการศึกษาต่อไป